

Jytyn henkilöstöedustajille maakunta- ja soteuudistusta koskeva tilannekatsaus 10.11.2016

Tässä kirjeessä on

- * Jytyn vastaukset hallituksen esitykseen maakunta- ja soteuudistuksesta
- * Työryhmistä
- * Henkilöstöedustajien osallistumisesta valmisteluun

Jytyn vastaukset hallituksen esitykseen maakunta- ja soteuudistuksesta

Vastaukset sähköiseen kyselyyn annettiin 27.10 STM:lle.

Uudistuksen tavoitteista totesimme mm.:

Uudistuksen tavoitteena on kuntalaisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, mutta vaarana on, että uudistus tulee lisäämään eroja. Julkisen sektorin tulisi jatkossakin olla terveys- ja sosiaalipalvelujen pääasiallinen tuottaja.

Maakunta- ja soteuudistuksen rakenteet ovat niin epäselvät ja moniportaiset, että tässä vaiheessa on epäilyjä tavoitteen saavuttamisesta.

Epäilyjä demokratian toteutumisesta on myös, koska maakunnat ovat niin erilaisia eikä valinnanvapaudesta ole riittävästi tietoa.

Vastauksia maakuntalaista

Maakuntalain rakenne (maakunnat, niiden palvelulaitokset, palvelulaitosten sote-yhtiöt ja kaikkien maakuntien yhteiset neljä valtakunnallista palvelukeskusta) on monimutkainen ja sekava ja on todennäköistä, että päällekkäistä toimintaa syntyy.

Maakunnat ja niiden väestöpohja ja taloudelliset voimavarat ovat hyvin erilaisia, joten vaarana on, että kansalaisten yhdenvertaisuus ei toteudu.

Valtakunnalliset palvelukeskukset eivät lisää mm. talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien joustavuutta ja mm. kunnissa jo olemassa olevien toimintojen hyödyntämistä. Ne saattavat myös merkitä niihin siirtyvälle henkilöstölle työntekopaikan ja työmatkojen osalta kohtuuttomia tilanteita. Valtakunnallisten palvelukeskusten tilalle olisi muodostettava kaikkiin 18 maakuntaan palvelukeskus, ainakin talous- ja henkilöstöhallinnon osalta. Em. toiminnat voisivat myös olla suoraan maakunnan tai palvelulaitoksen toimintaa.

Maatalous ja sen kehittäminen sekä lomituspalvelut ovat esityksessä maakuntien tehtävänä ja tätä kannatamme.

Maakunnan palvelulaitoksesta sote-palveluiden tuottamisen organisoinnin kannalta on vaikea ottaa kantaa, kun valinnanvapaudesta ei ole selkeää tietoa.

Rahoituslain 3 §:ssä on mainittu, että maakunnille myönnetään 1 % hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Se on pieni ja tämä voi merkitä, että kunnillakin on entistä heikommät mahdollisuudet hoitaa ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa, johon myös nuoriso-, liikunta- ja kulttuurityö vaikuttaa.

Vastauksia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

Pääosa sote-palveluista pitäisi jatkossakin tuottaa julkisen sektorin toimesta. Esitetty sote-malli suosii isoja yksityisiä yrityksiä. Kolmannella sektorillakin, kuten Pelastakaa Lapset ry, pitäisi olla mahdollisuuksia toimia palvelun tuottajina.

Kun sosiaali- ja terveystalvaelujen tuottaminen siirtyy julkiselta yksityiselle, on vaarana, että yksityinen tuottaja valikoi asiakkaansa ja hankalimmat tapaukset ja ne potilaat, joista syntyy eniten kustannuksia, jäävät julkisen sektorin eli maakuntien tai niiden palvelulaitosten vastuulle. Tämä vääristää julkisen ja yksityisen tuottajan asetelmaa julkisen tappioksi.

Omavalvonnan ohella on oltava toimiva ja tehokas viranomaisen valvonta, joka voisi olla sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimiva yksikkö.

Vastauksia voimaannpanolaista

Henkilöstöedustus on tärkeätä ja välttämätöntä myös väliaikaishallinnossa ja sen valmisteluelimissä. Henkilöstöedustajien kulut kuuluvat maakuntien/kuntien korvattaviksi. Henkilöstöedustajilla on myös oltava riittävästi aikaa tähän työhön eli edellyttää riittävää palkallista vapautusta omasta työstä.

Voimaannpanolain 14 ja 15 §:iin on lisättävä palvelukeskukset. Palvelukeskuksiin siirtyvillä on oltava sama asema kuin muulla 14 ja 15 §:ssä mainitulla henkilöstöllä. Koska on epävarmaa, siirtykö henkilöstö palvelukeskuksiin 2020 loppuun mennessä, ko. aikaraja on poistettava laista tai sitten on erikseen todettava, että aikarajasta riippumatta palvelukeskuksiin siirtyvän henkilöstön siirtyminen katsotaan liikkeen luovutukseksi. Myös julkisten alojen eläkelain voimaannpanolain 8 § 2 momentin tasoinen lisäeläketurvan on säilyttävä palvelukeskusten henkilöstöllä, eli palvelukeskusten henkilöstö on lisättävä 15 §:ään.

Ns. tukipalveluhenkilöstön siirtyminen maakuntiin, jos vähintään 50 % työstä on soteen liittyvää työtä, voi olla vaikeata selvittää. (Henkilöstön omaa halukkuutta siirtyä, on myös syytä selvittää!)

Kuntien tuloveroprosenttia ei pidä rajoittaa vuosina 2019 – 2021, koska tällä puututaan kuntien oikeuteen määrätä veroprosentistaan ja hankaloitetaan kuntien toimintaa. Tällä myös vaarannetaan kuntien henkilöstön asemaa.

Vastaukset maakuntien rahoituslaista

Vastuu sosiaali- ja terveystalvaeluiden rahoittamisesta on valtiolla. Tämä ratkaisu on hyvä, koska maakunnat ovat hyvin erilaisia mm. taloudellisten resurssien ja väestöpohjan osalta.

Vastaukset muista lakiluonnoksista

Koska sote- ja maakuntauudistus on sekava ja hierarkkinen, jota palvelukeskukset entisestään monimutkaistavat, henkilöstön asemasta ja työnantajanedunvalvonnasta esitettykään ei ole selkeä eikä tarkoituksenmukainen.

Eläkkeiden rahoittamisen osalta Kevan esittämällä siirtymämaksulla turvataan parhaiten kunnallisen eläkejärjestelmän toimivuus tulevinakin vuosina. Keva on antanut asiasta oman lausunnon ja kannatamme lausunnossa esitettyä.

Maakuntien taloudellisia edellytyksiä suoriutua lakisääteisistä tehtävistä on vaikeata arvioida, koska luotettavia tilastoja ei ole esitetty.

Toiminnan tehostamiseen liittyy olennaisesti se, että työt hoidetaan sillä henkilöstöllä, jolla on asianmukaisin koulutus, paras osaaminen ja kokemus ko. työstä. Sairaaloiden terveydenhuollonsihteerit ja osastonsihteerit ovat tehneet mm. potilastietojärjestelmiin liittyviä töitä vuosia. Suuntaus on joissakin sairaaloissa ollut valitettavasti se, että lääkärit ja hoitohenkilöstö ovat yhä enemmän ruvenneet tekemään tätä työtä. Tämä on johtanut siihen, että potilastyöhön ja hoitotyöhön on jäänyt vähemmän aikaa kuin jos tähän työhön koulutuksen saaneet terveydenhuollonsihteerit ja osastonsihteerit olisivat tehneet em. työn. Ei ole järkevää eikä henkilöstön kannalta mielekästä, että terveydenhuollonsihteerien ja osastonsihteerien työpanosta ei käytetä hyväksi parhaalla tavalla huomioiden myös se, että samalla potilas- ja hoitotyöhön saataisiin enemmän aikaa.

STM:n alaiset sote-työryhmät

Henkilöstöpolitiikkaryhmässä käsitellään laajasti maakunta- ja soteuudistuksen henkilöstöön vaikuttavia asioita. Tässä ryhmässä on valmisteltu mm. se, että maakunta- ja soteuudistuksen aiheuttamissa henkilöstösiirroissa (kun työnantaja vaihtuu), noudatetaan liikkeen luovutusta ja kunnan lisäeläkkeet säilyvät. Nämä linjaukset on huomioitu myös maakunta- ja soteuudistusta koskevissa hallituksen esitysluonnoksissa (laeissa, jotka mainittu tämän tiedotteen alussa).

Palkkaharmonisointiryhmässä on ollut esillä ja oletettavasti toteutumassa se, että palkkaharmonisaatiota koskevat asiat eivät tule lakiin, vaan nämä asiat jätetään työmarkkinaosapuolille. STM:n alivaltiosihteerin ja projektijohtajan Tuomas Pöystin on kuitenkin todennut, että mikäli em. osapuolet eivät pääse harmonisoinnista ratkaisuun (kohtuullisessa ajassa/1-2-? vuotta, kun henkilöstösiirrot ovat tapahtuneet), saatetaan asia ratkaista lakiteitse.

Muuta kuin sote-henkilöstöä koskevan työryhmän tehtävänä on valmistella esitys henkilöstöpolitiikkaryhmälle maakuntien liitoista ja kunnista siirtyvän, muita kuin sote-tehtäviä ja soten tukipalvelutehtäviä hoitavan henkilöstön asemasta ja palvelussuhteiden ehdoista. Em. henkilöstöön kuuluvat mm. maatalouslomittajat ja ympäristöterveydenhuoltoa hoitavat. Tämän työryhmän esitykset käsitellään siis henkilöstöpolitiikkaryhmässä.

Edellä mainituissa työryhmissä Jytyn edustajana on edunvalvontajohtaja Marja Lounasmaa.

Palvelukeskusten valmistelun johtoryhmä

Edellä mainittujen ryhmien lisäksi projektijohtaja Tuomas Pöysti on asettanut myös maakuntien valtakunnallisten palvelukeskusten valmistelun johtoryhmän, jonka toimikausi on 1.11.2016 – 31.12.2018. Tässä ryhmässä on tämän hetkisillä tiedoilla yksi henkilöstöjärjestöjen edustaja kuntien pääsopijajärjestöistä ja yksi valtion pääsopijajärjestöistä. Asettamis päätöksessä todetaan:

”Valtio vastaa palvelukeskusten perustamisen edellyttämistä toimenpiteistä. Maakuntien toiminnan alkaessa palvelukeskukset siirtyvät maakuntien omistukseen. Yhtiö perustetaan valmisteluvaiheessa Hansel Oy:n ja Senaatti-kiinteistöjen tytäryhtiöiksi sekä talous- ja henkilöstöhallintoyhtiö ja ICT –yhtiö ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) johdolla perustettaviksi

valtion kokonaan omistamiksi yhtiöiksi. Sote-ICT-kehittämissyhtiön omistajuus ratkaistaan valmisteluvaiheen yhteydessä erikseen.

Palvelukeskukset on tarkoitus perustaa 2016-2017 ja niiden palvelutuotannon tulee olla toiminnassa vuoden 2019 alusta. Kaikkia palvelukeskuksia koskevat merkittävät linjaukset valmistellaan yhtiöille yhteisessä johtoryhmässä. Yhtiö- ja palvelukokonaisuuskohtaiset merkittävät linjaukset ja ohjaus toimeenpannaan ohjausryhmien kautta. Varsinainen operatiivinen palvelutuotannon järjestely, tuotannon siirrot ja muut organisoinnit toimeenpannaan kunkin yhtiön projektiryhmässä tiiviissä yhteistyössä tulevien maakuntatoimijoiden ja nykyisten kuntasektorin toimijoiden kanssa. ”

Em. ohjausryhmiä on neljä:

Maakuntien yhteishankintojen palvelukeskuksen ohjausryhmä, pj. Tomi Hytönen VM,

Maakuntien toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskuksen ohjausryhmä, pj. Helena Tarkka VM

Maakuntien talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen ohjausryhmä, pj. Juha Sarkio Vm ja

Maakuntien ICT-palvelukeskuksen ja Sote-ICT-kehittämissyhtiön ohjausryhmä, pj. Anna-Maija Karjalainen VM

Selvityshenkilöt palvelukeskuksien valmistelua varten

Valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat myös asettaneet valtakunnallisten palvelukeskusten valmistelua varten selvityshenkilöt. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen selvityshenkilönä on johtaja Mikko Salmenoja (ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta). ICT-palvelukeskuksen selvityshenkilö on tietohallintojohtaja Heikki Heikkilä (ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta). Yhteishankintojen palvelukeskuksen selvityshenkilö on Susanna Närvänen (Hansel Oy:stä). Toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskuksen selvityshenkilö on diplomi-insinööri Olavi Hiekka (Senaatti-kiinteistöistä).

Selvityshenkilöt tulevat kokoamaan tietoja maakuntiin siirtyviin tehtäviin ja henkilöstöön liittyvästä hallinnosta ja volyymeista. Näin ollen kunnilta tullaan pyytämään selvityksiä ja näkemyksiä. Kun näitä selvityksiä ja näkemyksiä annetaan, henkilöstöedustajien on syytä olla aktiivisesti mukana tässä työssä.

Henkilöstö mukaan maakunta- ja soteuudistuksen valmistelutyöhön

Pääsopijajärjestöt ja KT ovat tehneet 17.10.2016 yhteisen kannanoton henkilöstön osallistumisesta maakunta- ja soteuudistuksen valmistelutyöhön. Kannanotossa todetaan, että uudistus vaatii toteutuakseen koko henkilöstön myötävaikutuksen ja laajan tuen ja valmistelu tulee toteuttaa hyvää yhteistoimintaa noudattaen. Yksiköissä ja alueilla ylikunnallisesti tapahtuvassa valmistelutyössä ns. virallisissa valmisteluryhmissä tulee ottaa pääsopijajärjestöjen henkilöstön edustus huomioon 2+2+2 periaatetta noudattaen. Tätä periaatetta on noudatettu lähes poikkeuksetta kunnissa jo nytkin, joten tämä periaate pitäisi olla jo kuntatyöntantajienkin tiedossa. Kunta-alan unionilla on siis ryhmissä kaksi paikkaa, toinen tulee Jytystä ja toinen JHL:stä.

Kun maakunta- ja soteuudistuksen valmistelutyöryhmiä keskustellaan ja päätetään, pääluottamusmiesten ja Jytyn aluetoimiston pitää olla tiiviisti yhteydessä toistensa kanssa. Usein pääluottamusmiehet sopivat työnantajan kanssa em. työryhmien henkilöstöedustajien lukumäärästä ja ns. alatyöryhmien henkilöstöedustajista. Aluetoimistot toimivat koordinaattoreina eli mm. keräävät alueiltaan tiedot työryhmistä ja jytyläisistä henkilöstöedustajista. On siis tärkeätä, että pääluottamusmiehillä ja

alutoimiston väellä on aktiivinen ja toimiva yhteistyö jo ennen kuin työryhmien perustamisista ja kokoonpanoista on aloitettu valmistelut.

Kunta-alan pääsopijajärjestöillä on tiivis yhteistyö maakunta- ja soteuudistuksen osalta. Paikallisellakin tasolla järjestöjen välinen yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää. Tietoon on tullut tilanteita, joissa työnantaja on ilmoittanut, että työryhmään voi tulla vain yksi/kolme pääsopijajärjestön edustajaa. Näissä tilanteissa kaikkien pääsopijajärjestöjen edustajien/plm:sten tulisi ilmoittaa, että keskustasolla on sovittu 2+2+2 periaatteesta ja tästä on syytä pitää kiinni. Jos tällaisia hankaluuksia tulee, alutoimistoon tai keskustuimistoon on hyvä olla yhteydessä!

Paljon on siis tekeillä ja lisää on tulossa!

Terveisin

Marja Lounasmaa, edunvalvontajohtaja

Litteenä:

Liite 1: Ohjausryhmien toimeksianto ja kokoonpanot

Liite 2: Projektiryhmien toimeksiannot ja kokoonpanot